152: Hızır (aleyhisselam) Yaşıyor mu?

Tarık Ebu Abdullah

8 Ağu, 2017

https://ilimvecihat.com

SORU

Hızır (aleyhisselam) yaşıyor mu? O'nun zamanda yolculuk yaptığı söylentilerinin aslı var mıdır? Zamanda yolculuk yapmak mümkün müdür? Zamanda yolculuk yapılabildiğine dair Kur'an'dan getirilen ciddi yorumlar var.

CEVAP

Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a, salât ve selam efendimiz Rasûlullah'a, ehli beytine, ashabına ve yolunu takip eden mü'minlere olsun.

Soruna cevap verebilmek için iki meseleyi izah etmemiz gerekir:

Bir: Hızır kimdir? İki: Zaman nedir?

1- Hızır kimdir?

Hızır'ın varlığı Kuran ve Sünnet ile sabittir. Kuran'da Kehf sûresinin 65.ayetinden 82.ayete kadar hikâye edilen kıssada Musa *(aleyhissalatu vesselam)*'ın yol arkadaşlığı yaptığı şahısın Hızır olduğu hususunda muteber ulemanın ihtilafı yoktur. İmam Buhari ve İmam Muslim *(rahimehumallah)* Sahih'lerinde şu hadisi tahriç etmişlerdir: Said bin Cubeyr *(rahimehullah)* şöyle haber vermiştir: "İbni Abbas'a Nevf el-Bikeli Hızır'a arkadaşlık yapmış olanın Musa beni İsrail değil başka bir Musa olduğunu iddia ediyor dedim. İbni Abbas: "Allah'ın düşmanı yalan söylemiş. Bana Ubey bin Kab Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'den şöyle tahdis etti: ***"Musa İsrail oğullarına hutbe verirken kendisine "İnsanların en âlimi kimdir?" soruldu. Bunun üzerine "en âlimi benim" dedi. Musa en büyük ilmi Allah'a vermediği için Allah onu kınadı ve kendisine şöyle vahyetti. İki denizin birleştiği yerde kullarımdan bir kul vardır ki o senden daha bilgilidir…"***

Ancak Hızır'ın kim olduğu hususunda ulema ihtilaf etmiştir. Kimisi onun Âdem *(aleyhissalatu vesselam)*'ın sulbünden salih bir kul olduğunu, kimisi onun enbiyadan bir Nebi olduğunu, kimisi onun evliyadan bir veli ve kimisi de onun meleklerden bir melek olduğunu söylemişlerdir. İşin doğrusu bu mevzuda hakikaten çok muhtelif görüşler vardır. Ve ekserinin şeran muteber bir dayanağı yoktur. Tasavvuf ehli ve zındıklar gibi. Onlara göre Hızır velidir. Bu görüşün haktan bir nasibi yoktur. Mevcut görüşlerin içinde doğruya en yakın olanlar Hızır'ın Nebi veya melek olmasıdır. Zira Hızır *(aleyhisselam)* yaptıkları işleri kendiliğinden yapmadığını ifade ediyor:

وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي

“Ben bunları kendiliğimden yapmadım” *(Kehf, 82)* Bu da yaptıkları işleri Allah’ın emriyle, Allah’tan gelen bir vahiy ile yapmış olduğunu gerektiriyor. Nitekim Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyuruyor:

فَوَجَدَا عَبْداً مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْماً

“Nihayet kullarımızdan bir kul buldular ki, biz ona katımızdan bir rahmet vermiş ve tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.” *(Kehf, 65)* Kendisine verilen rahmet ve öğretilen ilim vahiydir. Bunun için ulemanın ekseri Hızır’ın enbiyadan bir Nebi olduğunu karar kılmışlardır. El-Maverdi ve Ebu’l-Hattab bin Dihye *(rahimehumallah)* gibileri Hızır’ın meleklerden olabileceğini de söylemişlerdir. Aslında bu âcizane kanaatime göre en güçlü görüştür. Ancak Allah *(subhanehu ve teâlâ)*’nın şöyle buyurması bu görüşü zayıflatıyor:

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا

“Bunun üzerine yine yürüdüler. Nihayet bir köy halkına varıp onlardan yemek istediler. Ancak köy halkı onları misafir etmekten kaçındılar.” (Kehf, 77) Melekler ise yemek yemezler.

Binaen aleyh Hızır *(aleyhisselam)*’ın hakkında varit görüşlerin içinde en güçlü olan Nebi olmasıdır. Cumhur ulema da böyle demiştir. Allah-u Âlem.

Sonra, Hızır *(aleyhissalatu vesselam)* ölmüş müdür diri midir sorusuna gelince. Ekser ulemanın dediği gibi Hızır’ı Nebi veya tasavvuf ehlinin dediği gibi veli kabul edersek, Hızır *(aleyhisselam)*’ın ölmüş olmasını söylememiz icap eder. Zira insan türünden beşerdir. Ve Allah *(subhanehu ve teâlâ)* şöyle buyuruyor:

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ

“Senden önce de hiçbir beşeri ölümsüz kılmadık, sen ölürsün de onlar baki kalır mı?” *(Enbiya, 34)* Bu ayetle İmam ibni Kesir, ibnu’l-Cevzi ve İmam ibni Kayyim *(rahimehumullah)* gibileri Hızır *(aleyhisselam)*’ın ölmüş olmasına delil getirmişleridir. Ve eğer bu Hızır hariç diğer beşerler için geçerlidir denilirse, o zaman Hızır *(aleyhisselam)*’ı bu ayetin umumundan tahsis eden delil nerde?

Beşerden olduğu takdirde ölümüne diğer bir delil Allah *(subhanehu ve teâlâ)*’nın şu kavlidir:

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَى ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

"Allah enbiyadan şöyle söz almıştı: "Andolsun ki size kitab ve hikmet verdim, sonra yanınızda bulunanı doğrulayıcı Rasûl geldiğinde ona muhakkak inanacak ve onu destekleyerek yardım edeceksiniz! Bunu kabul ettiniz mi? Ve bu hususta ağır ahdimi üzerinize aldınız mı?" demişti. Onlar: "Kabul ettik" dediler. (Allah da) dedi ki: "Öyleyse şahit olun, ben de sizinle beraber şahit olanlardanım." *(Al-i İmran, 81)*
İmam ibni Kesir *(rahimehullah)* ibni Abbas *(radıyallahu anhuma)*'nın şöyle dediğini nakleder: "Allah gönderdiği her bir nebiden şöyle söz almıştır: Hayatta olurlar ve Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* gönderilirse ona iman edecekler ve yardım edecekler..." Binaen aleyh şayet Hızır *(aleyhisselam)* ölmemiş ve dolayısıyla Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e yetişmiş olsaydı Allah *(subhanehu ve teâlâ)*'nın aldığı söze dâhil olurdu ve Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in yanında bulunması ve dinin ikamesinde onunla beraber olması gerekirdi. İmam ibni Teymiyye *(rahimehullah)* şöyle der: "Tahkik ehli âlimlerin dedikleri gibi doğru olan Hızır'ın ölmüş olmasıdır ve İslam'a yetişmemiş olmasıdır. Zira şayet Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in zamanında yaşamış olsaydı Allah'ın ona ve diğerlerine emrettiği gibi ona iman etmesi ve onunla beraber cihad etmesi vacip olurdu. Ve muhakkak Mekke, Medine de olurdu ve sahabeyle beraber cihada çıkardı... Ve eğer Hızır ölümsüz ve daimi surette var ise nasıl olurda Nebi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hiç bundan bahsetmemiş ve bunu ümmetine bildirmemiştir. Ve ondan sonra râşit halifelerde bunu bildirmemişlerdir. Sonra Hızır için evliyanın başı diyenin sözüne gelince: Ona liderliği veren kimdir? Evliyanın en üstün olanları Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in ashabıdır. Ve onların arasında Hızır yoktur. Bu konuda (Hızır'ın diri olduğu konusunda) anlatılanlar ya yalandır veya da bazıların zannına bina edilmiştir. Mesela bir kişinin Hızır zannettiği birisini görüp "Muhakkak o Hızır'dı" demesi gibi."

Bu iki ayet dışında başka ayet ve hadisler de Hızır *(aleyhisselam)*'ın şayet beşer ise ölü olduğuna delalet ediyor. Ama cevabı fazla uzatmamak için birkaç da akli delil zikrederek bu kadarıyla iktifa etmek istiyorum.

Ebu'l-Fereç ibnu'l-Cevzi *(rahimehullah)* Hızır *(aleyhisselam)*'ın ölü olduğunu iktiza eden akli delillerin arasında şunları sayar:

Eğer Hızır, Âdem'in sulbünden oğlu veya ilk nesillerden torunu ise o zaman onun yaratılışı bizim yaratılışımızdan daha uzun ve daha geniş olmalı. Zira sahih hadiste Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)* Allah *(subhanehu ve teâlâ)*'nın Âdem'i 60 arşın uzunluğunda yarattığını ve Âdem'den sonra insanın şimdiye kadar eksilmekte devam ettiğini haber vermiştir. Lakin Hızır'ın en eski insanlardan olmasına rağmen onu gördüğünü iddia eden hiç kimse onu çok büyük bir yaratılış üzere olduğunu söylememiştir.

Eğer Hızır *(aleyhisselam)* Nuh *(aleyhisselam)*'dan evvel yaşamış olsaydı onunla beraber gemiye binmiş olması gerekirdi. Ama kimse böyle bir şey nakletmemiştir.

Ulemanın ittifakıyla Nuh *(aleyhissalatu vesselam)*'ın nesli hariç tüm insanlık ölmüştür. Sonra insanlık Nuh *(aleyhissalatu vesselam)*'ın neslinden türemiştir. Buna göre Nuh'dan evvel ve sonra yaşamış olamaz.

Hızır *(aleyhisselam)*'ın diri olduğunu iddia edenlerin hepsi bazıların onu gördüklerine dair haberlere dayanmaktadırlar. Pekâlâ, Hızır'ı diğer beşerden temyiz eden bariz özellikleri nedir? Neye göre Hızır olup olmadığı bilinir? Hızır'ı gördüğünü iddia eden herkesin sözü alınır mı? Ve "Ben Hızır'ım" diyen her kesin sözü tasdik edilir mi?

Hızır *(aleyhisselam)*'ın diri olduğunu ifade eden nakillere gelince:

Hafız ibni Hacer *(rahimehullah)* doğrulayarak Hafız Ebu'l-Hattab bin Dihye *(rahimehullah)*'ın şu sözlerini nakleder: "Musa hariç Hızır'ın diğer nebilerle bir araya geldiği sabit değildir. Nakil ehlinin ittifaklarıyla onun hayatta olmasıyla alakalı varit olan haberlerin hiç birisi sahih değildir. Bu haberleri nakledenler ya haberi zikreden ama illetini zikretmeyenlerdendir veya illetini bilmediği için zikretmemiştir veya ama hadis ehline açık olduğu için zikretmemiştir."

İmam ibni Kesir *(rahimehullah)* Hızır'ın hayatta olduğunu iddia edenlerin getirdikleri merfu rivayetleri zikrettikten sonra şöyle der: "Bu hadislerin hepsi çok zayıftır. Bunlar gibi hadisler dinde hüccet olmaz."

İmam ibni Kayyim *(rahimehullah)* şöyle der: "Hızır'ın hayatta olduğunu zikreden bütün hadisler yalandır, bir tanesi dahi sahih değildir."

Ve İbnu'l-Cevzi *(rahimehullah)* hadisleri senetleriyle zikrettikten sonra "Bu hadisler batıldır" der.

Binaen aleyh Hızır *(aleyhissalatu vesselam)* beşerden ise muhakkak ölmüştür. Beşer değil melek ise, melekler için geçerli olan her şey onun için de geçerli

olur ve mevzuda ki bütün işkâl ortadan kalkar. Allah-u Âlem.

Hızır'ın zaman yolculuğuna gelince racih olanın Hızır *(aleyhisselam)*'ın ölmüş olduğunu öğrenmiş oldun. Dolayısıyla meselenin bu bağlamda irdelenmesi manasızdır.

Şayet Hızır meleklerden ise o zaman melekler bizim zaman ölçülerimize tabi değildir ve beşer hiçbir halde meleklerle kıyaslanmaz.

2- Zaman nedir?

Zaman en basit tarifiyle bir eylemin içinde geçmiş olduğu, geçmekte olduğu veya geçeceği süredir. Dolayısıyla tariften gördüğün gibi zamanın eylemle doğrudan ilişkisi vardır. Biz Allah'a hamd olsun Müslüman olduğumuza göre bizim için varlık ikidir: Hâlik ve mahlûk. Hâlik sadece Allah *(subhanehu ve teâlâ)*'dır. Onun haricinde her şey mahlûktur. Mahlûkatın eylemi de mahlûktur. Dolayısıyla mahlûk daima yaratılmış olduğu zaman sınırları arasında kalma mecburiyetindedir. Mahlûk için zamansızlık söz konusu değildir. Zamansız var olabilseydi hâlik olurdu. Böyle bir şeyi iddia etmek Allah *(subhanehu ve teâlâ)*'ya ortak koşmak olur.

Batı diliyle zaman yolculuğu olarak tabir edilen safsata ancak rabbi olmayan bir kâinatın varlığını kabul edenler için veya birden fazla rabbi olan bir kâinatın varlığını kabul edenler için mümkündür.

İlkler beşeri ilahlaştırıp fikirlerini hidayet incileri olarak telakki eden gavurlardır. Einstein'ın İzafiyet teorisi sayesinde geri kalmış batı âlemi de dünyanın dört boyutlu olduğunu anlamış oldu: Uzunluk, yükseklik, genişlik ve zaman. Dünya âleminde insan üç boyutta ileriye ve geriye hareket edebilse de zaman boyutunda sadece ileriye doğru hareket edebilir. Yani insanın hareketi için sadece gelecek vardır, geçmiş yoktur. Ama inkârcı pozitivist bilim için zamanda geriye gitmek de matematiksel olarak mümkündür.

İkincilere gelince bunlar kâinatta tedbiri ve tasarrufu ve hatta umumen rububiyet sıfatlarını Allah'tan başkası içinde caiz gördüklerinden dolayı Allah'tan başka bir varlığın zamandan bağımsız hareket edebileceğini mümkün görürler. Dikkat et! Dediğim gibi eylem zaman ile doğrudan ilişkilidir. Mahlûkun eylemi muhakkak zaman sınırları içinde mahpustur. Çünkü mahlûkun eylemi de mahlûktur. Zamandan bağımsız eylem sahibi sadece Allah'tır *(subhanehu ve teâlâ)*. Çünkü O mahlûk değildir, bilakis her mahlûku yoktan var edendir. Şu halde birisi için zamandan bağımsız eylem sahibi olduğunu iddia etmek onun için rububiyeti iddia etmektir.

Zaman yolculuğu ile kast ettiğin bazı Hollywood filmlerinde olan geçmişe ve geleceğe veya paralel değişik zaman boyutlarında ve âlemlerinde yolculuklar ise bil ki bunlar batıldır, şirk ve küfürdür. Zira bunu kabul etmek birden fazla rabbin varlığını kabul etmektir. Geçmişe yolculuğu kabul etmek kaderi umumen inkâr etmeyi gerektirir. Ayrıca insanın yaratılış gayesi ve dinin en esasi hikmeti olan teklifi (beşerin mükellef olmasını) kaldırmaktır. Paralel boyutların ve âlemlerin varlığını kabul etmek her bir boyutu ve âlemi tedbir eden bir rabbin varlığını gerektirir. Böyle bir şeyi kabul etmek zorunlu olarak değişik paralel boyutlarda yaşayan aynı insanların, ilahi kitapların ve rasûllerin taaddüdünü de gerektirir ki bu kâmil dinimizin beyan ettiği her şeye terstir.

Ama zaman yolculuğu ile kast ettiğin zaman boyutu içinde yaratılmış olduğu kanunsal ölçüler dışında zamansal ve verimsel hızlı hareket etmek ise, bu mümkündür. Bu insanlardan Allah'ın dilediği için mümkün olduğu gibi, yaratılış itibariyle cinler ve melekler için de mümkündür. Cinler ve meleklerin insan için olağan üstü hız ile hareket ettikleri malumdur. İnsanlardan örnek olarak da Rasûlullah *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in aynı gecede Mekke'den Kudüs'e ve oradan da yedinci semaya yükselip Mekke'ye geri döndüğünü misal verebiliriz. Zamanın bereketli olması da bu türdendir. Mesela bazı kulların farklı işler için olağan üstü az zamana ihtiyaç duymaları gibi. Allah-u Âlem.

Allah'a hamd ve Rasûlü Muhammed'e salât ve selam olsun. Davamızın sonu âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd etmektir.